

Силабус курсу
Вікова та педагогічна психологія

Освітній ступінь – перший (бакалаврський)
Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність: 014.15 Середня освіта (Природничі науки)
Освітньо-професійна програма Середня освіта (Природничі науки)
Кількість кредитів – 3
Рік підготовки, семестр – 1 рік, 2 семестр
Компонент освітньої програми: обов'язковий
Дні занять: згідно з розкладом навчальних занять
Консультації: згідно з графіком індивідуальної роботи
Мова викладання: українська

Керівник курсу

к. пед.н., доц. **Ширококорядук Лілія Анатоліївна**

Контактна інформація   l.shyrokoradyuk@gmail.com; +38(0352) 53-76-11

Анотація дисципліни

Вивчення дисципліни «Вікова та педагогічна психологія» має за мету ознайомити здобувачів вищої освіти із закономірностями психічного розвитку і формування особистості підростаючої людини в процесі її навчання і виховання, вміннями самостійно визначати потенційні можливості і тенденції розвитку в учнів творчих здібностей, цілей і потреб, здійснювати індивідуальний підхід, орієнтуючись на вікові особливості розвитку потребо-мотиваційної та когнітивної сфер психіки, а також своєчасно помічати причини відставання в навчанні, негідну поведінку окремих учнів, визначати найбільш ефективні шляхи подолання цих явищ; сформувати у здобувачів вищої освіти готовність спостерігати і бачити дитину в педагогічному процесі, сформувати уміння аналізувати власну педагогічну діяльність і визначати ефективні шляхи та методи оптимізації виховання і навчання школярів.

Зміст дисципліни «Вікова та педагогічна психологія» розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців у сфері середньої освіти, норм та традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо-професійної програми.

Навчальний контент

	Теми	Результати навчання
Модуль I. Загальні закономірності вікової та педагогічної психології		
1	Тема 1. Предмет вікової та педагогічної психології. Тема 2. Закономірності та динаміка психічного розвитку і формування особистості в онтогенезі.	Знати: – предмет, завдання і методи ВПП; – зміст понять розвиток і психічний розвиток; умови і рушійні сили і закономірності психічного розвитку; – зони актуального і найближчого розвитку; вікову періодизацію. Вміти: – використовувати методи мат.статистики у психологічних дослідженнях.
Модуль II. Вікова психологія		
2	Тема 3. Психічний розвиток дитини до вступу в школу.	Знати: – загальну характеристику кожного вікового

	<p>Тема 4. Психічний розвиток і формування особистості молодшого школяра</p> <p>Тема 5. Психічний розвиток і формування особистості у підлітковому віці.</p> <p>Тема 6. Психічний розвиток і формування особистості у віці ранньої юності.</p>	<p>періоду, особливості розвитку когнітивної і особистісної сфер на кожному віковому етапі, якісну відмінність взаємостосунків з найближчим соціальним оточенням;</p> <p>– значення провідного типу діяльності і характеристику основних психічних новоутворень; розуміти тенденції і особливості розвитку для врахування у виховній і навчальній роботі.</p> <p>Вміти:</p> <p>– визначати рівень функціональної і психологічної готовності до навчання в школі, визначати тривожність, досліджувати особливості професійних інтересів старшокласників.</p>
Модуль III Педагогічна психологія		
3	<p>Тема 7. Психологія виховання і самовиховання.</p> <p>Тема 8. Психологія учіння і навчання.</p> <p>Тема 9. Психологічні особливості педагогічної діяльності.</p>	<p>Знати:</p> <p>основні концепції виховання, зміст поняття самовиховання і його складові; рівні морального розвитку особистості, особливості розвитку потребно-мотиваційної сфери; поняття «учіння», «учбова діяльність», «навчання», «мотив», компоненти вміння самостійно вчитися; оптимізація процесу навчання; структура педагогічної діяльності, педагогічний такт.</p>

Формування програмних компетентностей і програмних результатів

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК 1	Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах верховенства права в Україні, поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку.
ЗК 3	Здатність діяти автономно, приймати ефективні рішення і відповідати за їх виконання, оцінювати ризики; працювати в команді, мотивувати людей до досягнення спільної мети у сфері професійної діяльності та взаємодії з представниками інших професійних груп.
ЗК 6	Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я, вести здоровий спосіб життя, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу
ЗК 7	Здатність до системного та критичного мислення, логічного обґрунтування позиції та висловлювання власної думки.
ЗК 8	Здатність до генерування нових ідей на основі виявлення та розв'язання проблем; ініціативності, творчості та підприємливості в професійній діяльності; вміння адаптовуватися, самоорганізовуватися та діяти в нових ситуаціях.
СК 1	Здатність забезпечувати здобуття учнями освіти державною мовою; розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички в області предметної спеціальності.

СК 2	Здатність організувати освітній процес з використанням різних форм навчання, урахуванням вікових особливостей, індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів учнів.
СК 3	Здатність створювати умови, що забезпечують функціонування безпечного, здоров'язбережувального та інклюзивного освітнього середовища
СК 6	Здатність до суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учасниками освітнього процесу; формування міжособистісних взаємин школярів у спільноті на основі усвідомлення рівних можливостей та антидискримінаційних вимог, мотивації учнів, сприяння розвитку їхньої позитивної самооцінки, я-ідентичності.
Програмні результати навчання	
ПРН 4	Уміння застосовувати прийоми та методи збагачення мовлення учнів; розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчальних предметів (фізики, хімії, біології, природничих наук).
ПРН 5	Уміння здійснювати пошук, аналіз, критичну оцінку та інтерпретацію інформації з різних джерел, використовувати цифрові освітні ресурси та технології в професійній діяльності.
ПРН 16	Уміння планувати та організувати освітній процес з використанням очної, дистанційної та змішаної форм навчання, урахуванням вікових особливостей, індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів учнів; прогнозувати результати освітнього процесу.
ПРН 17	Знання механізмів суб'єкт-суб'єктної (рівноправної, особистісно зорієнтованої та безпечної) взаємодії з учасниками освітнього процесу та уміння застосовувати навички мотивації та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності учнів, сприяння розвитку їхньої позитивної самооцінки, я-ідентичності.
ПРН 18	Уміння організувати здоров'язбережувальне та інклюзивне освітнє середовище з урахуванням правил безпеки життєдіяльності, протидії різним проявам насильства та дискримінації.
ПРН 19	Уміння здійснювати освітню діагностику (аналіз, оцінювання, самооцінювання, взаємооцінювання та корекцію) результатів навчання учнів з природничих наук, фізики, хімії, біології на засадах компетентнісного та діяльнісного підходів.

Літературні джерела

1. Вікова та педагогічна психологія : навч. посіб. для студ. вузів / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. 2-е вид., доп. Київ : Каравела, 2008. 400 с.
2. Видра О.Г. Вікова та педагогічна психологія : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2012. 112 с.
3. Власова О. І. Педагогічна психологія : навч. посіб. для студ. вузів.К. : Либідь, 2005. 400 с.
4. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: ЦУЛ,2012.424 с.
5. Дуткевич Т. В. Дошкільна психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 2-ге вид. К. : ЦУЛ, 2009. 392 с.
6. Заброцький М.М. Основи вікової психології. Навч. посіб. Тернопіль, 2001. 112 с.
7. Заброцький М.М. Педагогічна психологія: Курс лекцій: Навч. посіб. К.: МАУП, 2000. 100 с.
8. Загальна, вікова і педагогічна психологія : практикум : навч. посіб. для студ. пед. ін-тів / за ред. Д. Ф. Ніколенка. К. : Вища шк., 1980. 207 с.

9. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. К. : Рад. школа, 1989. 608 с.
10. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія: Курс лекцій: Навч. посіб. К.: ЦНЛ, 2005. 128 с.
11. Павелків Р. В. Вікова психологія : підруч. для студ. вищ. навч. закл. К. : Кондор, 2011. 469 с.
12. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Дитяча психологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 2-ге вид., випр. К. : Академвидав, 2015. 432 с.
13. Поліщук В. М. Вікова та педагогічна психологія : навч.-метод. посіб. для студ. вузів. Суми : Університетська книга, 2006. 220 с.
14. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 3-тє вид., перероб., допов. К. : ВЦ «Академія», 2017. 368 с.
15. Савчин М. В. Педагогічна психологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. : Академвидав, 2007. 424 с.
16. Степанов О. М. Педагогічна психологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. : Академвидав, 2011. 416 с.
17. Степанов О. М., Фіцула М. М. Основи психології і педагогіки [Текст] : навч. пос. 2-е вид., випр. і допов. К. : Академвидав, 2005. 520 с.
18. Столяренко Л.Д. Педагогічна психологія: підручник. Х., 2003. 544с.
19. Терлецька Л. Г. Вікова психологія і психодіагностика: підруч. для студ. вищ. навч. закл. К. : Слово, 2013. 606 с.

Політика оцінювання

- Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

- Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування, пошуку інформації, необхідної для виконання практичного завдання (наприклад, користування он-лайн бібліотекою).

- Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Розподіл балів за модулі			ІНДЗ	Підсумк. контр.	Сума
ЗМ1	ЗМ 2	ЗМ 3			
Т1-2 10 балів	Т 3-6 25 балів	Т 7-9 20 балів	20	25	100

Поточний контроль передбачає наступне оцінювання: максимальна оцінка – 5 балів за кожен модуль. Модульні контрольні по другому і третьому модулю оцінюються по 5 балів кожна. У підсумку за аудиторні заняття студент набирає 65 балів.

У загальному для екзамену – 65 балів. Індивідуальне завдання – 10 балів. Підсумковий контроль – 25 балів.

До Силабусу також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) Навчальний контент (розширений план лекцій).
- 2) Тематика та зміст практичних та лабораторних робіт.
- 3) Завдання для підсумкового контролю (залікові питання).
- 4) Електронне навчання в системі MOODLE.